

**Departamento di Labor y Investigacion
Department of Labour and Research
L.G. Smith Boulevard 134
Oranjestad
Aruba**

LOONONTWIKKELING OP DE ARUBAANSE ARBEIDSMARKT

Versie 4.3
December 2010

INHOUD

1. Inleiding	3
2. Juridische kader bepaling van loon op Aruba, Nederland en de Nederlandse Antillen	4
2.1 Inleiding	4
2.2 Bepaling van loon volgens de Arubaanse Wetgeving	4
2.3 Bepaling van loon volgens de Nederlandse Wetgeving	5
2.4 Bepaling van loon volgens de Antilliaanse wetgeving	6
3. Loonontwikkeling in de private sector	10
3.1 Algemeen	10
3.2 Leeftijd	12
3.3 Geslacht	14
3.4 Burgerlijke Staat	15
3.5 Werkweek	16
3.6 Sector	17
3.7 Functie	19
3.8 Gemiddeld verdiende loon top 10 functies per bedrijfssector	23
4. Conclusies en aanbevelingen	27

Bureau Arbeidsmarktonderzoek maakt deel uit van de Directie Arbeid en Onderzoek (DAO) en is onder meer belast met onderzoek naar arbeidsmarktinformatie.

Een belangrijke taak van de regering is om de werkgelegenheid op Aruba te bevorderen. Bevorderen van werkgelegenheid is slechts mogelijk indien een goed regerings- en arbeidsmarktbeleid wordt gehanteerd. De visie van de DAO is om een evenwichtige arbeidsmarkt te hebben en te behouden. Hiermee wordt bedoeld een optimale afstemming tussen vraag en aanbod, zowel op kwalitatief als kwantitatief niveau.

Gezien de verschillende commentaren die de DAO bereiken over onderbetaalde functies en/of inconsistentie in loonhoogtes behorende tot bepaalde functies en in bepaalde sectoren heeft de DAO besloten een eerste loonanalyse op de arbeidsmarkt uit te voeren. Het doel van deze analyse is om een beeld te krijgen van de mate waarin het loon op de arbeidsmarkt zich over de jaren heen heeft ontwikkeld en in hoeverre er (on)gelijkenis is in het verdiende loon voor een bepaalde functie over de verschillende sectoren. Een goed beeld van de ontwikkeling van de lonen op de arbeidsmarkt is van belang voor het bepalen van beleid op dit gebied.

Dit rapport is als volgt ingedeeld. In hoofdstuk 2 wordt kort het juridische kader van de loonregeling voor Aruba, Nederland en Nederlandse Antillen beschreven. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een analyse gegeven van de loonontwikkeling van Aruba over de laatste jaren in de private sector. Tenslotte wordt dit rapport afgesloten met hoofdstuk 4 waarin de conclusies en een aantal aanbevelingen aan de orde komen.

2. JURIDISCH KADER BEPALING VAN LOON OP ARUBA, NEDERLAND EN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

2.1 Inleiding

De definitie van loon vindt men in het Nederlands Burgerlijk Wetboek: Loon is de tegenprestatie waarop de werknemer recht heeft voor arbeid die de werknemer ten behoeve van zijn werkgever verricht (artikel 7:610 BW)". Echter de hoogte hiervan en de vorm hoe deze dient te worden uitbetaald verschilt per land en is vaak gebonden aan de wetgeving van het desbetreffende land. In het volgende hoofdstuk zal er worden getracht het juridische kader van het begrip "loon" en de manier waarop deze in de wetgeving is geregeld op Aruba, Nederland en de Nederlandse Antillen weer te geven.

2.2 Bepaling van loon volgens de Arubaanse wetgeving

Het loon is een element van de arbeidsovereenkomst die de tegenprestatie van arbeid weergeeft. Partijen zijn vrij in de vaststelling van het loon bij een individuele arbeidsovereenkomst of in een cao. Deze dient echter aan een aantal wettelijke voorwaarden te voldoen, namelijk¹:

- Een door de partijen overeengekomen loon is gelijk aan of hoger dan het wettelijk vastgestelde minimumloon.
- De hoogte van het loon dient bij voorkeur schriftelijk te worden vastgesteld.

Bij het sluiten van iedere arbeidsovereenkomst, waarbij sprake is van een dienstbetrekking, heeft een werknemer die 18 jaar of ouder is voor de door hem verrichte arbeid recht op een loon tenminste tot het bedrag dat wettelijk is vastgesteld onder het minimumloon.

De Arubaanse wetgeving kent voor het minimumloon twee categorieën. Onder de eerste categorie vallen de bedrijfssectoren: industrie, bouw en nijverheid. Deze kunnen verder worden ingedeeld in een 40-, 45- en 48- urige werkweek. Het minimumloon hierbij is per 1 juli 2009 vastgesteld op Afl. 1.542,90 per maand of Afl. 359,80 per week. De arbeidslijst² (verzameld door de arbeidsinspecteurs) geeft het aantal werkuren per week aan dat werknemers werkzaam zijn.

¹ Bron: Folder "Loon & Minimumloon", uitgave van Directie Arbeid & Onderzoek, maart 2006

² Arbeidslijst is een lijst die door de werkgever dient te worden opgehangen ergens zichtbaar op het bedrijf waarin de verschillende functies, de dagelijkse werktijden en rusttijden en het totaal aantal werkuren en rustdagen per week aangegeven zijn, Landsbesluit Arbeidslijst (AB 1990, GT. 30).

Sommige werkgevers werken ook met een “comissie”- of “puntensysteem” als aanvulling op het salaris van de werknemer. In deze gevallen dient het basisloon aangevuld met de commissie op of boven het minimumloon uit te komen. Indien dit niet het geval is, is de werkgever verplicht het loon aan te vullen tot het minimumloon.

De tweede categorie betreft de huishoudelijke diensten. Hier is het minimumloon op Afl. 719,80 vastgesteld per 1 juli 2009. Dit geldt indien de werknemer bij de werkgever inwoont en meer dan 22 uur per week arbeid verricht. Voor anderen geldt het uurloon van afl. 7,68³.

2.3 Bepaling van loon volgens de Nederlandse wetgeving

In de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag⁴ wordt in artikel 6, lid 1, onder loon verstaan *de geldelijke inkomsten uit hoofde van de dienstbetrekking, met uitzondering van:*

- a. verdiensten uit overwerk;
- b. vakantiebijslagen;
- c. winstuitkeringen;
- d. uitkeringen bij bijzondere gelegenheden;
- e. uitkeringen ingevolge aanspraken om na verloop van tijd onder een voorwaarde een of meer uitkeringen te ontvangen;
- f. vergoedingen voor zover zij geacht kunnen worden te strekken tot bestrijding van noodzakelijke kosten, die de werknemer in verband met zijn dienstbetrekking heeft te maken;
- g. bijzondere vergoedingen voor kostwinners en gezinshoofden;
- h. uitkeringen ingevolge een spaarloonregeling als bedoeld in artikel 32, eerste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964;
- i. eindejaarsuitkeringen;
- j. een vergoeding als bedoeld in artikel 46 van de Zorgverzekeringswet of een werkgeversbijdrage in de premie voor de ziektekostenverzekering van een persoon, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel a, van de Zorgverzekeringswet.

Volgens de wet “Minimumloon” heeft iedere werknemer tot 65 jaar recht op een minimumloon⁵. Voor werknemers van 23 tot 65 jaar geldt het wettelijk minimumloon. Het minimumloon is vastgesteld op 1.317,00 euro’s per maand, 303,90 euro’s per week en 60,78 euro’s per dag.

Werknemers jonger dan 23 jaar hebben recht op het minimumjeugdloon. Deze is volgens een bepaalde formule afgeleid van het minimumloon.

³ Bron: Folder “Loon & Minimumloon”, uitgave van Directie Arbeid & Onderzoek, maart 2006

⁴ Bron: http://wetten.overheid.nl/BWBR0002638/geldigheidsdatum_03-08-2010.

⁵ Bron: http://wetten.overheid.nl/BWBR0002638/geldigheidsdatum_03-08-2010.

Tabel 1: Bruto minimum(jeugd)loon per 1 juli 2007.

Leeftijd	% van het minimumloon	Per maand	Per week	Per dag
22 jaar	85%	1.119,45	258,35	51,67
21 jaar	72.5%	954,85	220,35	44,07
20 jaar	61.5%	809,95	186,90	37,38
19 jaar	52.5%	691,45	159,55	31,91
18 jaar	45.5%	599,25	138,30	27,66
17 jaar	39.5%	520,20	120,05	24,01
16 jaar	34.5%	454,35	104,85	20,97
15 jaar	30%	395,10	91,20	18,24

Bron: Minimumloon en minimumvakantiebijslag, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Onder loon valt het wettelijk minimumloon die uitgaat van het brutoloon bij een normale arbeidsduur. Dit loon wordt uitbetaald over de afgesproken betalingstermijn (per week, maand, of om de vier weken). In tegenstelling tot de bruto bedragen zijn de netto bedragen niet vast. Deze kunnen per bedrijfstak of bedrijf verschillen. Dit gezien het feit dat in Nederland de premies die afgedragen worden afhankelijk zijn van de bedrijfstak waarin de werknemer werkzaam is. Tenslotte wordt er over lagere brutolonen naar verhouding minder belasting ingehouden.

2.4 Bepaling van loon volgens de Antilliaanse wetgeving

Volgens artikel 8 van de wet Minimumloon heeft de werknemer, die de leeftijd van 21 jaar heeft bereikt, voor de arbeid door hem in dienstbetrekking verricht jegens de werkgever aanspraak op een loon, dat gebaseerd is op het minimumuurloon. De Antilliaanse wetgeving kent een minimumweekloon en een minimummaandloon. Het minimumweekloon wordt berekend, door het aantal gewerkte uren per week te vermenigvuldigen met het minimumuurloon. Het minimummaandloon wordt berekend door het aantal gewerkte uren per week te vermenigvuldigen met 4,33. Artikel 8, lid 2 schrijft voor dat bij landsbesluit houdende algemene maatregelen kan worden bepaald, dat werknemers - dan wel werknemers, behorende tot een bij dit landsbesluit aangewezen categorie - beneden de leeftijd van 21 jaar die een bij dit landsbesluit aangewezen lagere leeftijd hebben bereikt, eveneens aanspraak hebben op een bij dit landsbesluit vast te stellen minimumloon, dat in een redelijke verhouding staat tot de in artikel 9 genoemde bedragen. Volgens het hierop vastgestelde LBHAM⁶ heeft de werknemer die de leeftijd van 16 jaar doch niet die van 21 jaar heeft bereikt, aanspraak op een minimumloon. Het minimumloon waarop deze werknemer aanspraak heeft wordt in de hierna te

⁶ Bron: Landsbesluit, Houdende Algemene Maatregelen, van de 6de augustus 1993 houdende toepassing van artikel 8, tweede lid, van de Landsverordening minimumlonen (P.B. 1972, no. 110).

onderscheiden leeftijdsklassen bepaald volgens het percentage van het minimumloon, zoals hieronder gegeven:

- * de 16 en 17- jarigen: 65
- de 18- jarigen: 75
- de 19-jarigen: 85
- de 20 jarigen: 90.

Minimumuurloon verdeeld naar sector

In artikel 9 wordt het volgende vastgesteld:

1. Het minimumuurloon bedraagt voor werknemers van 21 jaar of ouder, werkzaam in *de industrie met uitzondering van de elektronische industrie en de textiel - en kledingindustrie, olieplaatsen, de sector ambacht met uitzondering van stoffeerderrijen en schoenreparatiebedrijven, de bouwnijverheid, de bank - en verzekeringswezen, accountants -, notaris - en advocatenkantoren, ingenieurs - en architectenbureaus, stuwadoorsbedrijven, de binnen - sleepvaart en de binnenvaart en aanverwante takken van bedrijf of beroep in het eilandgebied.*

- a. Curaçao: NAF. 7,30;
- b. Bonaire: NAF. 6,27;
- c. Saba: NAF. 6,26;
- d. Sint Eustatius: NAF. 7,96;
- e. Sint Maarten: NAF. 7,96.

2. Het minimumuurloon bedraagt voor werknemers van 21 jaar of ouder, werkzaam in *het vervoer met uitzondering van stuwadoorsbedrijven, de binnensleepvaart en de binnenvaart, het communicatiewezen, het hotel -, restaurant - en amusementswezen, apotheken, de dienstverlening met uitzondering van die vermeld in het eerste, derde en vierde lid, en de aanverwante takken van bedrijf of beroep:*

a. In het eilandgebied;

- 1. Curaçao: NAF. 5,20;
- 2. Bonaire: NAF. 5,36;
- 3. Saba: NAF. 4,62;
- 4. Sint Eustatius: NAF. 4,04;
- 5. Sint Maarten: NAF. 6,35.

b. Vanaf de datum van ingang van de tweede fase van gelijktrekking in het eilandgebied:

1. Curaçao: NAF. 5,49;
2. Bonaire: NAF. 5,68;
3. Saba: NAF. 5,20;
4. Sint Eustatius: NAF. 4,76;
5. Sint Maarten: NAF. 6,35.

c. Vanaf de datum van ingang van de derde fase van gelijktrekking in het eilandgebied:

1. Curacao: NAF. 7,30;
2. Bonaire: NAF. 6,27;
3. Saba: NAF. 6,26;
4. Sint Eustatius: NAF. 5,95;
5. Sint Maarten: NAF. 7,96.

3. Het minimumuurloon bedraagt voor werknemers van 21 jaar of ouder, werkzaam *in de landbouw, tuinbouw, veeteelt en visserij, de handel met uitzondering van apotheken, de elektronische industrie, de textiel - en kledingindustrie, wasserijen, stoffeerderijen, schoenreparatiebedrijven en alle andere takken van bedrijf of beroep die niet begrepen zijn onder werking van het eerste en tweede lid.*

a. In het eilandgebied;

1. Curaçao: NAF. 5,20;
2. Bonaire: NAF. 5,36;
3. Saba: NAF. 4,62;
4. Sint Eustatius: NAF. 4,04;
5. Sint Maarten: NAF. 6,35.

b. Vanaf de datum van ingang van de tweede fase van gelijktrekking in het eilandgebied:

1. Curaçao: NAF. 5,49;
2. Bonaire: NAF. 5,68;
3. Saba: NAF. 5,20;
4. Sint Eustatius: NAF. 4,76;
5. Sint Maarten: NAF. 6,35.

c. Vanaf de datum van ingang van de derde fase van gelijktrekking in het eilandgebied:

1. Curaçao: NAF. 7,30;
2. Bonaire: NAF. 6,27;
3. Saba: NAF. 6,26;
4. Sint Eustatius: NAF. 5,95;
5. Sint Maarten: NAF. 7,96.

4. Het minimumuurloon bedraagt voor werknemers van 21 jaar of ouder, die in hoofdzaak of uitsluitend huishoudelijk diensten in de huishouding van natuurlijke personen verrichten:

a. In het eilandgebied;

1. Curaçao: NAF. 4,16;
2. Bonaire: NAF. 4,30;
3. Saba: NAF. 4,91;
4. Sint Eustatius: NAF. 4,75;
5. Sint Maarten: NAF. 5,34.

b. Vanaf de datum van ingang van de tweede fase van gelijktrekking in het eilandgebied:

1. Curaçao: NAF. 4,97;
2. Bonaire: NAF. 5,15;
3. Saba: NAF. 5,34;
4. Sint Eustatius: NAF. 5,12;
5. Sint Maarten: NAF. 5,85.

c. Vanaf de datum van ingang van de derde fase van gelijktrekking in het eilandgebied:

1. Curaçao: NAF. 7,30;
2. Bonaire: NAF. 6,27;
3. Saba: NAF. 6,26;
4. Sint Eustatius: NAF. 5,95;
5. Sint Maarten: NAF. 7,96.

3 LOONONTWIKKELING IN DE PRIVATE SECTOR

3.1 Algemeen

Na een beeld te hebben gevormd van de regeling in het Koninkrijk over de vaststelling van lonen op de arbeidsmarkt, wordt er een beeld gegeven van de salarisniveaus op Aruba en de eventuele verschillen en overeenkomsten in salarissen.

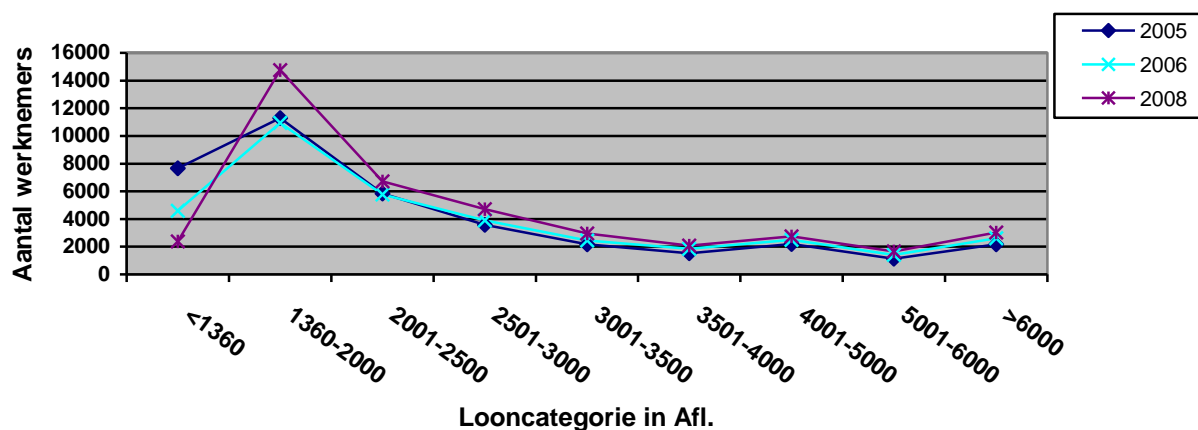
In dit hoofdstuk zal er een analyse worden gemaakt van de ontwikkelingen van de lonen op de arbeidsmarkt over de jaren 2005, 2006 en 2008. Uit de gegevens van SVb voor de jaren 2005, 2006 en 2008 blijkt dat er respectievelijk 38.123, 36.022 en 41.029 mensen werkzaam zijn in de private sector.

Tabel 2: Aantal werknemers naar looncategorie in het jaar 2005, 2006 en 2008 in absolute en relatieve getallen.

Looncategorie In Afl.	Jaar 2005 (Minimumloon: Afl. 1.236)		Jaar 2006 (Minimumloon: Afl. 1.360)		Jaar 2008 (Minimumloon: Afl. 1.505,25)	
	Absolute aantallen	%	Absolute aantallen	%	Absolute aantallen	%
<1.360	7.660	20,4	4.598	12,8	2.387	5,8
1.360-2.000	11.300	30,1	10.954	30,4	14.752	36,0
2.001-2.500	5.840	15,6	5.780	16,0	6.717	16,4
2.501-3.000	3.575	9,5	3.893	10,8	4.707	11,5
3.001-3.500	2.174	5,8	2.453	6,8	2.946	7,2
3.501-4.000	1.521	4,1	1.855	5,1	2.076	5,1
4.001-5.000	2.182	5,8	2.492	6,9	2.757	6,7
5.001-6.000	1.120	3,0	1.398	3,9	1.659	4,0
>6.000	2.166	5,8	2.599	7,2	3.028	7,4
Totaal	38.123	100	36.022	100	41.029	100

Bron: Svb 2005, 2006 en 2008
Verwerkt door: BAO

Grafiek 1: Aantal werknemers naar looncategorie in het jaar 2005, 2006 en 2008 in absolute getallen.

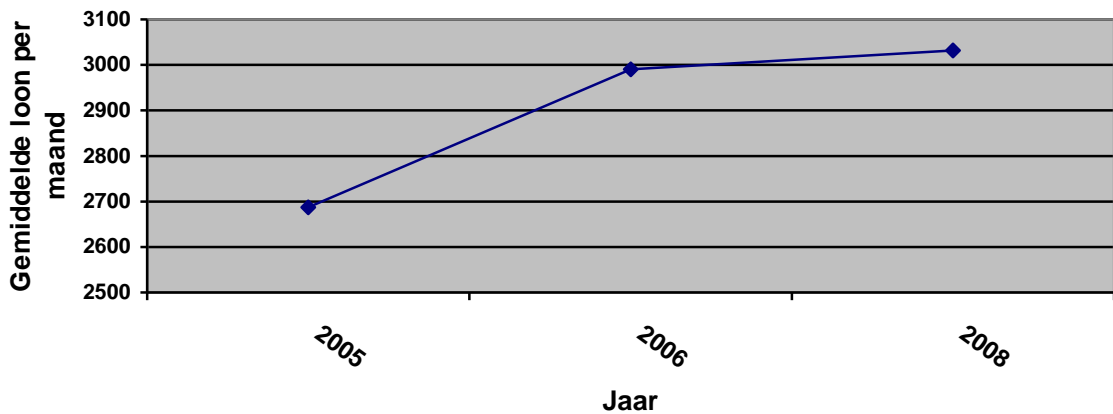

Bron: Svb 2005, 2006 en 2008
Verwerkt door: BAO

Zoals blijkt uit tabel 1 en grafiek 1 verdient de grootste groep werknemers in de private sector (30,1% in 2005, 30,4% in 2006 en 36,0% in 2008) tussen de Afl. 1.360 en Afl. 2.000. Verder blijkt dat ruim de helft van alle werkenden in de private sector in het jaar 2006 Afl. 2.500 verdient of lager. Er is een sterke toename te zien in het aantal werkenden die tussen Afl. 1.360 en 2.000 verdienen in het jaar 2008. Aan de andere kant blijkt er eveneens een sterke toename te zijn in het aantal werkenden in het jaar 2008.

Uit de analyse van de gemiddelde lonen voor de jaren 2005, 2006 en 2008 blijkt er een stijgende trend te zijn in loonontwikkeling met een sterke stijging in het jaar 2006. Een mogelijke verklaring hiervoor dient verder te worden onderzocht.

Grafiek 2: Gemiddelde loon per maand onderverdeeld voor de jaren 2005, 2006 en 2008.

Bron: Svb 2005, 2006 en 2008
Verwerkt door: BAO

3.2 Leeftijd

In de volgende paragraaf zal er een beeld worden gegeven van de loonontwikkeling voor de jaren 2005, 2006 en 2008 onderverdeeld in leeftijdscategorieën.

Tabel 3: Gemiddelde (bruto) loon per maand en Standaard deviatie (Sd) onderverdeeld in leeftijdscategorieën voor de jaren 2005, 2006 en 2008.

Leeftijdverdeling	Jaar 2005		Jaar 2006		Jaar 2008	
	Gemiddelde loon	Standaard Dev.	Gemiddelde loon	Standaard Dev.	Gemiddelde loon	Standaard Dev.
>17 jaar	1.199,19	372,25	1.183,23	378,09	1.348,96	520,06
18-24 jaar	1.564,54	596,33	1.666,15	575,09	1.754,43	619,93
25-34 jaar	2.305,51	1.509,78	2.463,19	1.680,45	2.573,07	1.610,81
35-44 jaar	2.891,88	2.765,57	3.145,70	3.145,63	3.220,17	3.366,03
45-54 jaar	3.071,18	3.335,98	3.376,50	3.991,14	3.437,17	3.765,60
55-60 jaar	3.374,14	3.323,95	3.583,09	3.809,27	3.608,50	4.196,59
>60 jaar	3.157,09	3.196,12	3.345,90	3.312,50	3.531,75	6.036,24
Totaal	2.687,24	2.633,75	2.990,34	3.158,42	3.031,70	3.346,54

Bron: Svb 2005, 2006 en 2008

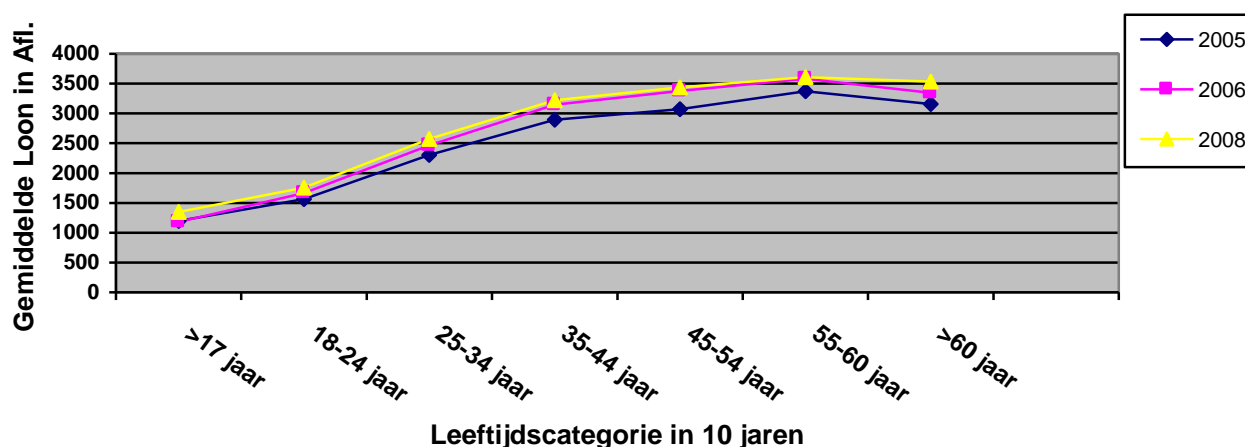
Uit tabel 3 blijkt dat over de jaren 2005, 2006 en 2008 werknemers in de leeftijdscategorie 55-60 jaar het hoogste gemiddelde loon verdienen, gevolgd door degenen in de leeftijdscategorie ouder dan 60 jaar. Behalve voor het jaar 2006 is te zien dat degenen in de leeftijdscategorie 45-54 jaar, na degene in de leeftijdscategorie 55-60 jaar, het hoogste gemiddelde loon verdienen.

Uit statistisch literatuur blijkt dat hoe groter de standaard deviatie (Sd), hoe verspreider de lonen van het gemiddelde. Voor de jaren 2005 en 2006 blijkt dat binnen de groep 45-54 jaar de lonen meer afwijken van het gemiddelde, gevolgd door degenen in de leeftijdscategorie 55-60 jaar. Voor het jaar 2008 geldt dit voor de leeftijdscategorie 55 jaar en ouder.

Uit de T⁷-test analyse blijkt dat de grootste verscheidenheid bestaat in het gemiddelde loon van degenen in de leeftijdscategorie 45-54 en 55-60 jaar.

Aan de andere kant blijkt uit de Sd van degenen jonger dan 17 jaar dat de lonen bij deze groep werknemers dicht bij het gemiddelde liggen. Dit geldt eveneens voor de groep werknemers 18-24 jaar. Met andere woorden blijkt dat de gemiddelde lonen van werknemers in de leeftijdscategorie 24 en lager weinig van elkaar verschillen. Als er gekeken wordt naar het jaar 2008 verdienen degenen van 17 jaar of jonger 89.6% van het vastgestelde minimumloon. Dit is percentueel gezien hoger dan het percentage dat is vastgesteld in de Antiliaanse wetgeving voor de 17 jarigen, welke 65% is. Dit is eveneens het geval voor het vastgestelde percentage van het minimumloon in Nederland, waar de 17- jarigen of jonger recht hebben op maximaal 39.5% van het vastgestelde minimumloon.

Grafiek 3: Gemiddelde loon onderverdeeld in leeftijdscategorieën voor de jaren 2005, 2006 en 2008.

Uit grafiek 3 is te zien dat hoe hoger de leeftijd, hoe meer men gemiddeld verdient. Na 60 jaar is er wel een daling te zien.

Voor wat betreft de loonontwikkeling blijkt tenslotte dat de lonen over de verschillende leeftijdscategorieën iets hoger liggen voor de jaren 2006 en 2008 vergeleken met het jaar 2005 en stijgende is. Echter over de jaren 2006 en 2008

⁷ T- toets: een **t-toets** is een parametrische statistische toets die onder andere gebruikt kan worden om na te gaan of het (populatie-) gemiddelde van een normaal verdeelde grootheid afwijkt van een bepaalde waarde, dan wel of er een verschil is tussen de gemiddelden van twee groepen in de populatie. Met behulp van een t-toets kan men dan een overschrijdingskans of een betrouwbaarheidsinterval bepalen, <http://nl.wikipedia.org/wiki/T-toets>.

blijkt er een lichte toename te zijn in het gemiddelde loon voor de verschillende leeftijdscategorieën.

3.3 Geslacht

De volgende paragraaf geeft een analyse weer van de loonontwikkeling per maand van mannen en vrouwen in de private sector.

Tabel 4: Gemiddelde (bruto)loon per maand en Standaarddeviatie in het jaar 2005, 2006 en 2008 verdeeld naar geslacht.

Geslacht	Jaar 2005		Jaar 2006		Jaar 2008	
	Gemiddelde Loon	Standaard Dev	Gemiddelde Loon	Standaard Dev	Gemiddelde Loon	Standaard Dev
Vrouw	2.342,64	1.944,10	2.605,64	3.668,59	2.634,10	2.323,92
Man	2.992,05	3.087,10	3.347,13	2.436,29	3.432,95	4.090,37
Totaal	2.687,24	2.633,75	2.990,34	3.158,42	3.031,70	3.346,54

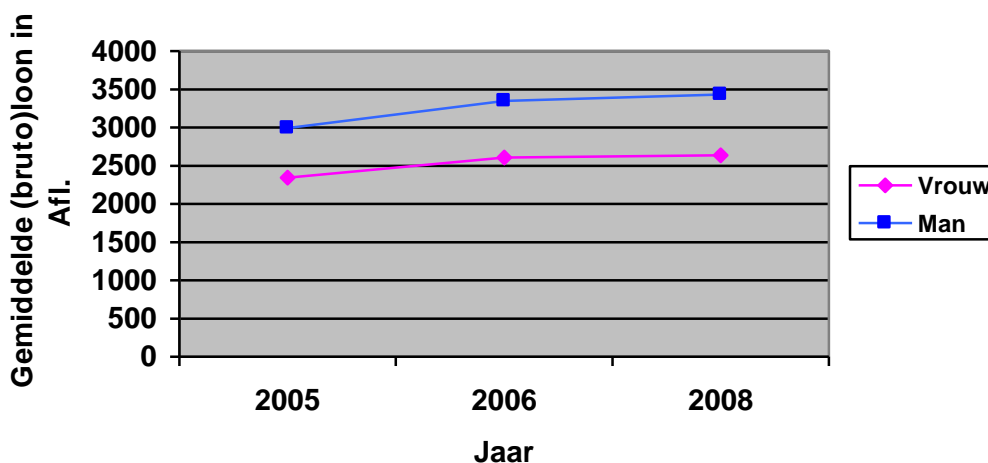
Bron: SVB jaar 2005- 2008.

Verwerkt door: BAO

Uit tabel 4 blijkt dat het gemiddelde loon voor de mannelijke werknemers hoger is dan dat van de vrouwelijke werknemers voor alle jaren. Er is een verschil van Afl. 649,41 in gemiddelde salaris in het jaar 2005, Afl. 741,49 in het jaar 2006 en Afl. 798,85 in het jaar 2008. De verschillen in gemiddelde salarissen zijn na statistische analyse significant voor alle jaren. Hierdoor kan worden opgemerkt dat er daadwerkelijk een verschil in het gemiddelde loon van mannen en vrouwen is waarbij mannen in de private sector meer verdienen dan de vrouwen. Echter is het aan te bevelen om verder onderzoek te doen naar het waargenomen verschil in gemiddelde salaris van mannen en vrouwen in dezelfde functie op de arbeidsmarkt.

In grafiek 4 is te zien dat de gemiddelde lonen voor mannen en vrouwen afzonderlijk stijgende zijn vanaf het jaar 2005.

Grafiek 4: Gemiddelde (bruto) loon per maand onderverdeeld naar geslacht voor de jaren 2005, 2006 en 2008.

Bron: SVb 2005, 2006 en 2008

Verwerkt door: Bureau Arbeidsmarktonderzoek.

3.4 Burgerlijke Staat

In de volgende paragraaf wordt er een beeld gegeven van de loonontwikkeling onderverdeeld naar burgerlijke staat van de werknemers in de private sector.

Tabel 5: Gemiddelde (bruto) loon van werknemers in de private sector onderverdeeld naar burgerlijke staat in het jaar 2005, 2006 en 2008

Burgerlijke Staat	Jaar 2005		Jaar 2006		Jaar 2008	
	Gemiddelde Loon	Standaard Dev	Gemiddelde Loon	Standaard Dev.	Gemiddelde Loon	Standaard Dev.
Gehuwd	3.014,83	2.894,31	3.339,19	3.512,71	3.414,32	3.486,75
Ongehuwd	2.312,41	2.241,79	2.596,67	2.648,91	2.656,20	3.158,30
Totaal	2.687,24	2.633,75	2.990,34	3.158,42	3.031,70	3.346,54

Bron: SVB jaar 2005, 2006 en 2008.

Verwerkt door: BAO

Uit tabel 5 blijkt dat de werknemers die gehuwd zijn gemiddeld meer verdienen dan degenen die ongehuwd zijn voor alle jaren. Gezien het feit dat de Sd groot is kan er worden gesteld dat er een grote spreiding is tussen de lonen op de arbeidsmarkt. Dit geldt zowel voor de gehuwden als de ongehuwden. Uit verdere analyse blijkt dat het verschil in het gemiddelde salaris tussen gehuwden en ongehuwden significant is.

Zowel bij de gehuwden als bij de ongehuwden is er een stijging in het gemiddelde loon te zien over de jaren 2005, 2006 en 2008. Echter van het jaar 2006 naar het jaar 2008 blijkt er een lichtere stijging in het gemiddelde loon te zijn in vergelijking met het jaar 2005.

3.5 Werkweek

De volgende paragraaf geeft een beeld van de lonen in de private sector onderverdeeld naar 5- en 6- daagse werkweek.

Tabel 6: Gemiddelde loon van werknemers in de private sector onderverdeeld naar aantal werkuren per week in de jaren 2005, 2006 en 2008

Aantal dagen per week	Jaar 2005		Jaar 2006		Jaar 2008	
	Gemiddelde Loon	Standaard Dev	Gemiddelde Loon	Standaard Dev.	Gemiddelde Loon	Standaard Dev.
5	3.173,85	3.118,38	3.569,15	3.877,39	3.660,51	4.346,65
6	2.244,94	1.998,08	2.478,04	2222,59	2.521,47	2.091,76
Totaal	2.687,24	2.633,75	2.990,34	3.158,42	1.055	100

Bron: SVb jaar 2005- 2008.

Verwerkt door: BAO

Uit tabel 6 blijkt dat voor alle jaren de werknemers met een 6- daagse werkweek gemiddeld minder verdienen dan degenen met een 5-daagse werkweek. Het salarisverschil tussen een 5- daagse en een 6-daagse werkweek blijkt met de jaren groter te worden. Gemiddeld verdienen degenen met een 5- daagse werkweek Afl. 928,91 in 2005, Afl. 1.091,11 in 2006 en Afl. 1.139,04 in het jaar 2008 meer dan degenen met een 6-daagse werkweek. Dit verschil blijkt na toetsing significant te zijn. Deze 6 daagse werkweek wordt vooral in de sectoren Hotels & Restaurants, en Groot- Kleinhandel en Onderhoud gewerkt. Deze sectoren vormen tevens de twee sectoren met de meeste werkgelegenheid.⁸ De grootste groep banen in deze sectoren bestaan voornamelijk uit laaggeschoold werk zoals, schoonmakers, waiters en (winkel)verkopers. Uit onderzoek blijkt tevens dat deze functies de grootste bezettingsgraad hebben voor wat betreft aantal werknemers⁹.

Uit de grootte van de Sd kan echter worden gesteld dat er een grote spreiding is tussen het gemiddelde loon en de geobserveerde lonen. De grootste spreiding blijkt te zijn in de lonen van degenen met een 5-daagse werkweek.

⁸ Bron: Rapport "Werkgelegenheid in de Arubaanse private sector", DAO 2009.

⁹ Bron: Rapport "Werkgelegenheid in de Arubaanse private sector", DAO 2009.

3.6 Sector

De volgende paragraaf geeft een beeld van de gemiddelde lonen onderverdeeld in bedrijfsactiviteit voor de jaren 2005, 2006 en 2008.

Tabel 7: Gemiddelde (bruto) loon van werknemers in de private sector onderverdeeld naar bedrijfssector in de jaren 2005, 2006 en 2008.

Sectoren	Jaar 2005		Jaar 2006		Jaar 2008	
	Gemiddelde Loon	Standaard Dev	Gemiddelde Loon	Standaard Dev.	Gemiddelde Loon	Standaard Dev.
Groot- en kleinhandel in diversen	2.245,65	1.495,13	2.722,42	1.389,12	2.495,18	1.641,27
Hotels en Restaurant	1.836,31	1.842,81	2.099,63	2.148,28	2.566,87	2.199,84
Onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening	3.337,48	2.787,03	3.452,31	2.768,53	3.738,79	2.916,23
Bouw	2.051,95	863,47	2.098,35	957,85	2.397,10	1.187,27
Industrie	2.464,62	1.306,65	2.440,65	1.720,56	2.703,45	1.869,03
Landbouw	2.026,54	865,32	1.680,00	1.360,00	2.176,44	1.064,17
Mijnbouw en overige	2.359,41	1.334,38	1.760,00	1.600,00	3.066,10	2.634,63
Elektriciteit-/water-/gasindustrie	4.026,16	2.263,22	4.628,22	1.663,99	6.767,86	2.371,50
Vervoer, opslag en communicatie	3.164,57	2.316,91	3.185,79	1.690,64	3.304,96	2.713,44
Financiële dienstverlening	3.787,31	2.867,97	4.574,53	4.732,66	4.378,91	4.844,69
Onderwijs	3.660,63	2.003,28	3.354,45	1.740,51	3.633,04	3.269,09
Semi overheid, defensie en sociale verzekering	4.953,94	1.855,60	4.747,95	2.101,54	-	-
Gezondheidszorg en sociaalwerk	3.303,17	3.021,13	3.297,05	2.928,51	3.588,58	3.042,26
Overige maatschappelijke dienstverlening	2.398,61	1.279,67	2.471,47	1.439,37	2.448,86	1.3980,28
Totaal	2.687,24	2.633,75	2.990,34	3.158,42	3.037,03	3.411,93

Bron: SVb 2005, 2006 en 2008

Verwerkt door: BAO

Uit tabel 7 blijkt dat de hoogste gemiddelde lonen te vinden zijn in de sectoren *Overheid, Defensie en Sociale Verzekering* (4.953,94 in 2005 en 4.747,95 in 2006) gevolgd door *Elektriciteit-/Water-/en Gasindustrie* en *Financiële Dienstverlening* (Afl. 4.026,16 in 2005 en Afl. 4.628,22 in 2006) voor de jaren 2005 en 2006. In het jaar 2008 is er een verandering in het hoogste gemiddelde loon te zien, waarbij de eerste twee sectoren met het hoogste gemiddelde loon hetzelfde blijven als de jaren 2005 en 2006 en de derde plaats ingenomen wordt door de sector *Onroerend Goed, Verhuur en Zakelijke Dienstverlening* (Afl. 3.738,79).

Aan de andere kant blijkt dat voor het jaar 2005 de laagste gemiddelde lonen in de volgende sectoren te vinden zijn, namelijk *Hotels en Restaurants* (Afl. 1.836,31), *Landbouw* (Afl. 2.026,54) en *Bouw* (Afl. 2.051,95). Voor het jaar 2006 hebben de volgende sectoren gemiddeld de laagste lonen, namelijk *Landbouw* (Afl.1.680),

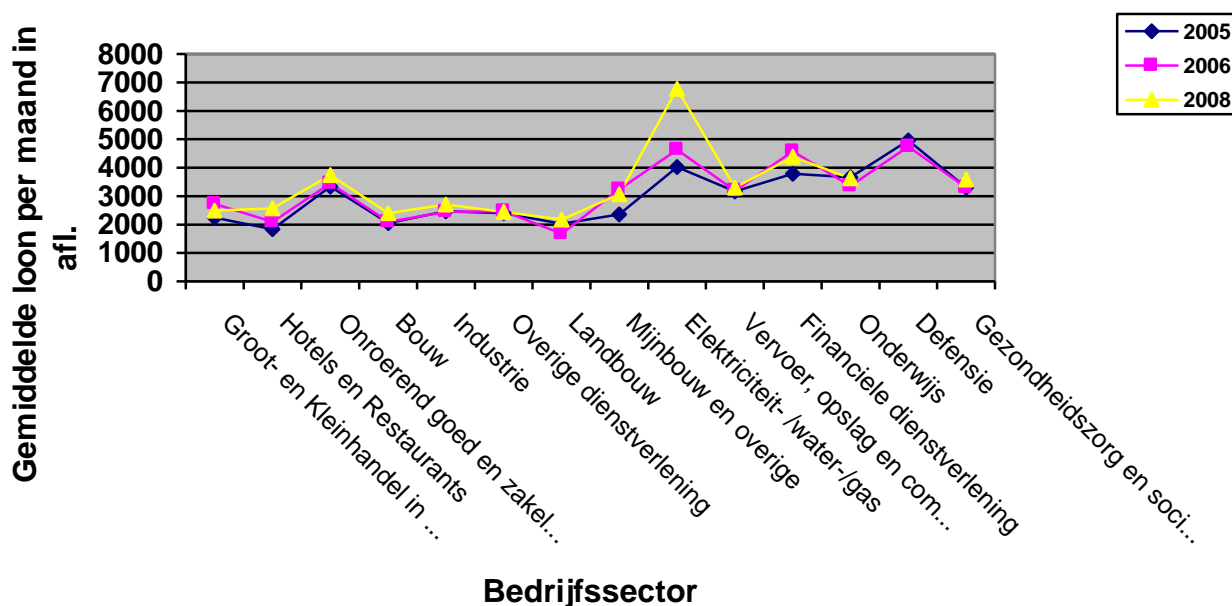
Mijnbouw en Overige (Afl. 1.760) en *Hotels en Restaurants* (Afl. 2.099,63). Tenslotte hebben voor het jaar 2008 de sectoren, *Landbouw* (Afl. 2.176,44), *Bouw* (Afl. 2.397,10) en *Overige en Maatschappelijke Dienstverlening* (Afl. 2.448,86) de laagste gemiddelde lonen.

Uit de gegevens kan worden geconcludeerd dat juist in de grootste sectoren op de Arubaanse arbeidsmarkt (*Hotels en Restaurants* en *Bouw*) de gemiddelde lonen het laagst liggen. Echter deze sectoren karakteriseren zich door het hebben van een grote groep laaggeschoolde functies, zoals schoonmaker/ster en arbeider¹⁰. Als er gekeken wordt naar de spreiding in lonen op de arbeidsmarkt blijkt dat er een grote spreiding (hoge Std) is. De grootste spreiding is te zien in de volgende sectoren: *Gezondheidszorg en Sociaal Werk*, *Financiële Dienstverlening* en *Onroerend Goed, Verhuur en Zakelijke Dienstverlening*. Dit geldt eveneens voor de jaren 2006 en 2008. In het jaar 2008 heeft de sector *Onderwijs* één van de grootste spreidingen gekend in gemiddelde lonen.

Aan de andere kant blijkt de minste spreiding in gemiddelde loon te zijn in de sectoren: *Landbouw*, *Bouw* en *Overige Maatschappelijke Dienstverlening*. Voor het jaar 2006 geldt dit voor sectoren *Landbouw*, *Bouw* en *Groot- en Kleinhandel in diversen*. Voor het jaar 2008 geldt dit voor de sectoren *Landbouw*, *Bouw* en *Overige Maatschappelijke Dienstverlening*.

¹⁰ Bron: Rapport “Werkgelegenheid in de Arubaanse private sector”, DAO 2009.

Grafiek 5: Gemiddelde (bruto)loon per maand onderverdeeld in bedrijfssectoren voor de jaren 2005, 2006 en 2008.

Bron: SVb 2005, 2006 en 2008
Verwerkt door: BAO

In grafiek 5 is er een lichte stijging te zien in de gemiddelde salarissen in de sectoren *Hotels & Restaurants*, *Onroerend Goed* en *Zakelijke Dienstverlening*, *Bouw*, *Industrie* en *Landbouw* voor de jaren 2006 en 2008.

De sterkste stijging in het gemiddelde loon blijkt in de sector *Electriciteit- /Water-/Gasvoorziening* te zijn. Over het algemeen kan er worden gesteld dat de lonen weinig verandering laten zien in de jaren 2006 t/m 2008.

3.7 Functie

In de volgende paragraaf zal er een beeld worden gegeven van het salarisniveau voor verschillende functies in de private sector. Er dient echter te worden opgemerkt dat deze data, anders dan de vorige, verzameld is middels de Manpowerplanning 2008. De MPP 2008 vertegenwoordigt een totaal van 26.171 werknemers in de private sector. Vergeleken met de cijfers van SVb is dit 63,8% van het aantal werkenden in de private sector. Dit cijfer is representatief genoeg om uitspraken te doen en ontwikkelingen te signaleren. De volgende tabel geeft een beeld van de salarisverdeling volgens de MPP 2008.

Tabel 8: Aantal werknemers onderverdeeld in looncategorie zoals geregistreerd door MPP 2008 in absolute en relatieve getallen.

Looncategorie	Jaar 2008	
	Absolute aantallen	%
<1.460	2.675	10,2
1.460-2.000	12.303	47,0
2.001-2.500	2.858	10,9
2.501-3.000	1.941	7,4
3.001-3.500	1.081	4,1
3.501-4.000	655	2,5
4.001-5.000	979	3,7
5.001-6.000	420	1,6
>6.000	695	2,7
Blanks	2.562	9,8
Totaal	26.171	100

Bron: Manpowerplanning 2008
Verwerkt door: BAO

Zoals blijkt uit tabel 8 verdient de grootste groep werknemers (47.0%) geregistreerd middels MPP 2008 tussen de Afl. 1.460 en Afl. 2.000. Dit is al eerder gebleken uit gepresenteerde cijfers van SVb (zie tabel 2). Het is echter opvallend dat van ruim 9,8% van de werknemers niet bekend is hoeveel deze verdienen.

Tabel 9 op de volgende pagina geeft een beeld van de top 10 functies waarin men volgens MPP 2008 het meeste verdient en de top 10 functies waar de laagste lonen (uitgezonderd de functies met minimumloon) uitbetaald worden in de private sector.

Tabel 9: Top 10 functies met gemiddeld de hoogste lonen per maand onderverdeeld in ISCO, aantal werknemers, hoogste loon, laagste loon, mediaan, modus en ISIC voor het jaar 2008.

Functies	ISCO	Absolute aantal werknemers	Gemiddelde loon per maand	Hoogste	Laagste	Mediaan	Modus	ISIC ¹¹
Actuaris	2121	1	18.000	-	-	-	-	Onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening
General Manager, Construction	1313	3	9.688,77	10.000	9.533,15	9.533,15	9.533,15	Bouw
Adviser, Legal	2429	5	9.615,20	20.000	4.000	7.500	4.000	Onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening
Huisarts	2221	13	7.903,37	16.000	2.000	8.000	-	Gezondheidszorg en sociaal werk
Vroedvrouw	3232	3	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000	Gezondheidszorg en sociaal werk
Instructor, Flying	3340	1	7.000	-	-	-	-	Vervoer, opslag en communicatie
Tandarts	2222	10	6.750	10.000	3.000	7.000	-	Gezondheidszorg en sociaal werk
Apotheker	2224	10	6.388	5.000	8.470	5.000	5.000	Groot- en kleinhandel en onderhoud
Manager, IT	1317	31	6.178,90	13.000	2.000	5.945	5.000	Hotels & Restaurant
Psycholoog	2445	1	5.950	-	-	-	-	Gezondheidszorg en sociaal werk
Totaal								

Bron: Manpowerplanning 2008
Verwerkt door: BAO

¹¹ Bedrijfssector waar de functie het meest voorkomt.

Tabel 10: Top 10 functies met gemiddeld de laagste lonen (uitgezonderd minimumloon¹²) per maand onderverdeeld in ISCO, aantal werknemers, hoogste loon, laagste loon, mediaan, modus en ISIC voor het jaar 2008.

Functies	ISCO	Absolute aantal werknemers	Gemiddelde loon per maand	Hoogste	Laagste	Mediaan	Modus	ISIC ¹³
Verpakker	9322	187	1.472,04	1.600	1.360	1.460	1.460	Groot- en kleinhandel en onderhoud
Aluminium Technicus, helper	9134	4	1.480	1500	1.460	1.460	1.460	Bouw
Seamstress	7433	17	1.498,33	1.755	1.160	1.500	1.500	Hotels & Restaurant
Autowasser	9142	99	1.499,09	1.721,95	1.360	1.460	1.460	Onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening
Aquatic Life	6151	1	1.500	-	-	-	-	Landbouw
Cashier	4211	742	1.515,85	4.108	1.460	1.460	1.460	Hotels & Restaurants
Schoonmaakster	9132	3.045	1.522,51	7.500	700.80	1.460	1.460	Hotels & Restaurants
Landbouwer	6111	15	1.541,33	1.900	1.460	1.460	1.460	Landbouw
Receptionist	4222	286	1.542,84	3.424	1.460	1.800	2.000	Hotels & Restaurants
Houseman	9131	125	1.544,36	2.080	1.392	1.460	1.460	Hotels & Restaurants

Bron: Manpowerplanning 2008
Verwerkt door: BAO

Zoals blijkt uit tabel 9 en 10 bestaat er een grote verscheidenheid in lonen. Dit is vooral te zien in de hoogste en laagste verdiende lonen voor dezelfde functies. De reden hiervoor is dat volgens de wet de werkgever zich aan het minimumloon kan houden en werkgever en werknemer verder vrij zijn in de bepaling van het loon. Bij het vergelijken van het absolute aantal werknemers blijkt het dat veel meer werknemers tot de top 10 laagste lonen behoren dan andersom. Het is al eerder gebleken dat de grootste groep in de private sector een gemiddelde loon per maand verdienen van Afl. 2.500 en lager. Verder blijkt dat hoe kleiner het getal van de ISCO is, hoe hoger de lonen. Dit komt overeen met de verwachting en het principe waarop de ISCO classificatie¹⁴ is gebaseerd.

Uit tabel 9 is te merken dat de hoogste lonen uitbetaald worden in de sector “Gezondheidszorg en Welzijn”.

¹² Hiervoor wordt aangeraden om de volgende rapport te raadplegen: “Minimumloonontwikkeling DAO, 2010”

¹³ Bedrijfssector waar de functie het meest voorkomt.

¹⁴ De ISCO is geclassificeerd in een vorm waarbij de hoogkader functiegroepen aan het begin staan van de classificatie, dus het laagste cijfer hebben en oplopend gaat naar de laagkader functiegroepen.

Bij het vergelijken van de verdiende lonen met het niveau werk uitgedrukt in ISCED, is te zien dat hoe hoger de opleiding, hoe meer men verdient. De top 10 functies met hoogste verdiende loon behoren tot ISCED 5 (HBO, IPA, UA-FEF, UA-T) en ISCED 6 (UA –JF en Universitair Master).

Uit tabel 10 blijkt dat de top 10 functies met de laagste lonen zich bevinden in functies behorende tot ISCED 0 (Kleuteronderwijs) t/m 3 (MAVO, Havo, VWO, EPI en ISA). Echter de groep functies (ISCO 9) behorende tot ISCED 0 (Kleuteronderwijs) en 1 (Basisonderwijs en Speciaal Onderwijs) zijn hierin oververtegenwoordigd.

3.8 Gemiddeld verdiende loon top 10 functies per bedrijfssector

Een van de onderzoeksvragen aan het begin van dit rapport ging erover om na te gaan in hoeverre een medewerker met dezelfde soort functie in een bepaalde sector (b.v. secretaresse in de bouwsector) hetzelfde verdient als zijn of haar collega in een andere bedrijfssector (b.v. secretaresse in financiële sector).

Op de volgende pagina (tabel 11 en 12) wordt er een beeld hiervan gegeven voor de top 10 functies met gemiddeld de hoogste en laagste lonen in de private sector.

Tabel 11: Top 10 functies met gemiddeld de hoogste lonen per maand onderverdeeld in gemiddelde loon per bedrijfssector voor het jaar 2008.

Functies	Groot- en kleinhandel in diversen	Hotels en Restaurant	Onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening	Bouw	Vervoer, opslag en communicatie	Financiële dienstverlening	Gezondheidszorg en sociaalwerk
Actuaris			18.000				
General Manager, Construction			9.533,15	10.000			
Adviser, Legal			9333,33			10.038	
Huisarts			7.000				7.703,99
Vroedvrouw							7.000
Instructor, Flying					7.000		
Tandarts							5.416,67
Apotheker	6.388						
Manager, IT	7.687,50	5.160,97					
Psycholoog							5.950
Totaal							

Bron: Manpowerplanning 2008

Verwerkt door: BAO

Tabel 12: Top 10 functies met gemiddeld de laagste lonen (uitgezonderd minimumloon¹⁵) per maand onderverdeeld in gemiddelde loon per bedrijfssector voor het jaar 2008.

Functies	Landbouw	Mijnbouw	Groot- en kleinhandel in diversen	Hotels en Restaurant	Onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening	Bouw	Vervoer, opslag en communicatie	Financiële dienstverlening	Gezondheidszorg en sociaalwerk	Industrie	Overige Maatschappelijke dienstverlening	Onderwijs
Verpakker			1.468,75		1.460					1.489,17		
Aluminium Technicus, helper						1.500				1.460		
Seamstress			1.530	1.466,29	1.563,75					1.460	1.500	
Autowasser			1.500,78		1.498,10		1.500					
Aquatic Life	1.500											
Cashier			1.592,22	1.167,62	1.518,57	2.500		2.232,60		1.600	2.268,55	
Schoonmaakster	1.486,61	1.460	1.427,16	1.212,38	1.486,64	1.598,48	1.717,08	1.856	1.457,67	1.466,88	1.440,54	1.305
Landbouwer	1.525		1.460			1.900						
Receptionist			1.567,93	1.391,79		2.000	1.806,47	2.136,36	2.200	2.166,67	1.776,53	1.753,26
Houseman	1.460			1.563,95	1.508,55	1.634						

Bron: Manpowerplanning 2008
Verwerkt door: BAO

¹⁵ Hiervoor wordt aangeraden om het volgende rapport te raadplegen: “Minimumloonontwikkeling DAO, 2010”

Voor wat betreft de top10 functies met gemiddeld de laagste lonen blijkt dat deze functies in meerdere sectoren van de private sector voorkomen. Dit is niet vreemd gezien het feit dat deze minder gespecialiseerde functies zijn dan de vorige top 10 functies. Als er naar het verschil in salarissen wordt gekeken over de verschillende sectoren blijkt dat behalve voor de functies kassier en receptionist de salarissen van de andere functies dicht bij elkaar liggen. Voor wat betreft de functies kassier en receptionist zijn er wel verschillen te zien in het gemiddelde loon over de verschillende bedrijfssectoren, waarbij voor de functie kassier het hoogste loon uitbetaald wordt in de sector *Bouw* (Afl. 2.500) en het laagste loon in de sector *Hotels en Restaurants* (Afl. 1.167,62) . Voor de functie receptionist zijn er eveneens verschillen te zien in verdiende loon over de verschillende sectoren, waarbij het hoogste loon verdiend wordt in de sector *Gezondheidszorg en Sociaal werk* (Afl. 2.200) en het laagste loon in de sector *Hotels en Restaurant* (Afl. 1.391,79).

Over het algemeen kan er worden gesteld dat de sector "*Hotels & Restaurants*" de sector is die het meest voorkomt voor wat betreft laagbetaalde arbeid.

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Aan de hand van de vorige analyse is er getracht een beeld te geven van de ontwikkeling van het loon op de Arubaanse arbeidsmarkt.

De DAO speelt een belangrijke rol op de arbeidsmarkt. Daarvoor is het noodzakelijk om een goed beeld te hebben van het verdiende loon op de arbeidsmarkt.

- Ruim de helft van alle werkenden in de private sector verdienen Afl. 2.500,- en lager, waarvan de grootste groep tussen Afl. 1.360,- en Afl. 2.000,- verdient;
- Het gemiddelde loon over de jaren 2005 t/m 2008 laat een stijgende trend zien.
- Werkenden in de leeftijdscategorie van 55-60 jaar verdienen het hoogste gemiddelde loon in de private sector;
- Hoe hoger de leeftijd hoe meer verscheidenheid in de gemiddelde lonen;
- Er is een positieve relatie te zien tussen het verdiende loon en de leeftijd van de werknemers in de private sector.
- Er is een lichte stijging in de gemiddelde loonhoogte over de jaren 2005 t/m 2008 bij alle leeftijdscategorieën;
- Vanaf het jaar 2006 is er weinig verandering in gemiddelde loonhoogte te merken in de private sector;
- De mannelijke werknemers hebben gemiddeld hogere lonen dan de vrouwelijke werknemers in de private sector. Dit verschil blijkt, zowel absoluut als relatief, groter te worden over de jaren heen.
- Voor vrouwen en mannen afzonderlijk blijkt dat hun gemiddelde loon stijgende is;
- Gehuwde werknemers verdienen meer dan ongehuwden op de arbeidsmarkt;
- Hun gemiddelde lonen zijn tevens stijgende, waarbij voor de laatste jaren deze stijging minder blijkt te zijn;
- Er is een grote spreiding in gemiddelde lonen op de arbeidsmarkt;
- Werknemers met een 6-daagse werkweek verdienen gemiddeld minder dan werknemers met een 5-daagse werkweek;
- De werknemers met gemiddeld de hoogste lonen zijn werkzaam in de sectoren *Overheid, Defensie en Sociale Verzekering* gevolgd door de sectoren *Elektriciteit-/Water- en Gasindustrie* en *Financiële Dienstverlening*.
- De werknemers met de laagste gemiddelde lonen zijn werkzaam in de sectoren *Hotels en Restaurants* gevolgd door *Landbouw en Bouw*.

- Uit de gegevens kan worden geconcludeerd dat juist in de sectoren met de meeste werkgelegenheid op de Arubaanse arbeidsmarkt de gemiddelde lonen het laagst zijn;
- Er blijkt verder een grote spreiding te zijn in de gemiddelde lonen op de arbeidsmarkt voor dezelfde soort functies;
- Over het algemeen laten de gemiddelde lonen de laatste twee jaren een lichte stijging zien;
- De top 10 functies met het hoogste loon worden vertegenwoordigd door functies met een hoge vereiste opleidingsniveau;
- De top 10 functies met het laagste loon worden vertegenwoordigd door functies met een lage vereiste opleidingsniveau;
- In de top 10 functies met het hoogst verdiende loon is er weinig verschil in salarissen te merken over de verschillende sectoren, dit gezien het feit dat het meer specialistische functies zijn die vaak binnen een sector te vinden zijn.
- Voor wat betreft de top 10 functies met de laagste lonen is te zien dat deze over de verschillende sectoren vertegenwoordigd zijn.
- Het grootste verschil in salaris is te zien bij de functies kassier en receptionist.
- Er kan worden gesteld dat de sector Hotels & Restaurants de sector is die in dit rapport het meest voorkomt voor wat betreft laagbetaalde arbeid.

Aanbeveling

- Het verschil in gemiddelde loon van mannen en vrouwen dient verder te worden nagegaan. Ligt het aan het soort werk/opleiding of werkervaring?;
- Zoals uit de analyse blijkt bestaat er een grote verscheidenheid in gemiddelde lonen op de arbeidsmarkt. Er dient een verdiepend onderzoek te komen op functie eisen en functievoorwaarden die eventueel deze verscheidenheid in salarissen kunnen verklaren. Het kan ook te maken hebben met het bedrijf waarvoor men werkzaam is en/of de partijvrijheid in het bepalen van het loon.
- Er dient te worden nagegaan in hoeverre er behoefte is aan het regelen van een jeugdminimumloon in de wet. Uit dit onderzoek is gebleken dat de werkende 17 jarigen percentueel gezien gemiddeld meer verdienen dan het volgens de wet geregelde percentage voor de 17- jarige werknemers in Nederland en de Nederlandse Antillen.
- Gezien het feit dat de sector "*Hotels & Restaurant*" die naast de meeste werkgelegenheid, de sector is die steeds naar voren komt als het gaat om laagbetaalde arbeid, is het raadzaam om na te gaan in hoeverre het noodzakelijk en productief voor de arbeidsmarkt is, te blijven investeren in projecten gerelateerd aan deze sector.